בסוד שיח

מאת שאול שיח

שיחת פרידה עם המזכ"ל היוצא, ח"כ הרב יצחק לוי

"6000 הצירים החדשים - עצמאים למדי ולא ניתן עוד לגבש מחנות כבעבר"

ועדת תוקה חוק ומשפט של הכנסת נשחבה כוועדה לא קלה וההתבלטות בה דורשת תכונות מיוחדות ועבודה קשה. מן המפורסמות הוא, שח"כ הרב יצחק לוי נמנה על "השלישיה המובילה" בוועדה, ואת הדות ליכולת ההקשבה שלו והסובלנות לדעות הזולת גם אם הן נוגדות באופן קוטבי את עמדותיו הפוליטיות והאחרות. את המידות הלל: הביא עמו הרב לוי למרכז המפד"ל כאשר נבחר כמזכ"ל המפלגה וכך השכיל להשרות אווירה ניטוחה בדיוני המוסדות וביחסים בתוך הנהגת המפלגה. מעולם לא יצא מכליו ונדיר היה לראותו כועס, תהיה הסיטואציה אשר תהיה.

המושב הראשון של ועידת המפד"ל אתמול, הוא גם המושב האחרון שלו כמזכ"ל המפד"ל והשיחה עמו באה לסכם תקופה ולנגוע גם מעט באקטואליה.

★

"הצפה": אתה מסיים את תפקידך כמזכ"ל המפד"ל בעיצומם של ימים קשים למפלגה: פיטורי עובדים, מכירת נכסים הציפצוט משאבי החימריים. האין זה מעיב על כל מה שהשקעת בשמונה שנות עבודתך כמזכ"ל?

ח"כ הרב יצחק לוי: המצב הנרוע שהנך מתאר, הוא בעיקר בצד החומרי. אנחנו עוברים תקופה קשה מול העובדים המסורים של התנועה, תיקים כחדשים, ואין ספק שהייתי מעדיף לסיים את תפקידי במצב חומרי אחר. יחד עם זאת צריך לדעת, כי המצב שנוצר, נגרם בעקבות קבלת חוק ביטוח בריאות ממלכתי והעימות בתוך מפלגת העבודה בין ראשיה לבין חיים רמון. המצב הזה נכפה עלינו ואין הוא פועל־יוצא ממעשינו. אבל, זהו רק קטע אחד מתמונת המצב של התנועה.

מן ההיבט הציבורי, מצבה של המפד"ל הוא טוב לאין ערוך מהתקופה בה נכנסתי לתפקידי. הן במעורבות של החברים הפעילים בסניפים והן בקידום הלכבות הקיים היום בין הציבורים המרכיבים את הציונות הדתית. הוסף לכך את האהדה הציבורית למפד"ל ואת הדימוי הציבורי של המפד"ל.

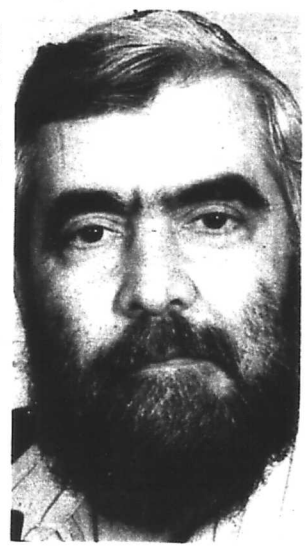
אינני מתעלם מהבעיות. ללא ספק, עדיין יש מקום לבחון את הפעילות שלנו בכל אחד מסניפי המפלגה. ישנם כאלה שעדיין לא שורר בהם שלום־בית וישנם שהם בהליכי שיקום. אבל, בסך הכל התמונה הכללית מעודדת תקוות רבות. אגב, חלק מהסניפים של המפד"ל משמשים כמרכז המסה המשותף למען ארץ ישראל וחלקם משמשים אכסניה למחזורי "בני עקיבא" וזה אחד הביטויים למעורבות שלנו בקרב הציבור הדתי והנוער הדתי.

מצבה של מפלגה אינו נבחן רק בנכסיה החומריים, אלא, בעיקר, ביכולתה להציג את ערכיה ולהבהירם בפני הקהל הרחב וביכולתה לקבץ סביבה את קהל היעד שהיא פונה אליו. בתחום הזה התקדמנו רבות. שלא ישתמע מדברי באילו אני מלא נחת מכל מה שנעשה בתנועה. יש הרבה מה לשפר, אבל, התחושה הכללית שלי היא, שאנחנו במעלה ההר ולא חלילה בתחתיתו.

★

"הצפה": אתה מציג תמונה יורדה ביחסינו עם הציבור הדתי־לאומי. הנה רק באחרונה פורסם סקר דעת־קהל שהזדיק את המפד"ל במנדט...

ח"כ הרב לוי: מדובר בסקר בודד שהתבסס על מדגם של 500 איש בכל הארץ וכמו שלא התפעלתי מסקרים קודמים שהעניקו לנו 8־7 מנדטים, ככה אינני נבהל מסקר האחרון. ערב הבחירות לכנסת הנוכחית ניבא לנו הסקר האחרון 4 מנדטים בלבד והתוצאה ידועה, הגענו כמעט ל־7 מנדטים אל לנו להתפס יתר על המידה לסקרים. עלינו להתמקד בליכוד פנימי למען הערכים הדתיים־לאומיים וסוף הכבוד לבוא.

"הצפה": היש בסיס לטענה החוזרת על עצמה כי מזכירי הסניפים הסניפים בכלל הם למעשה גורם שולי במרבדי האלקטורט של המפד"ל?

ח"כ הרב לוי: יש בסיס לטענה שהסניף אינו ממלא עוד את אותה פונקציה שמילא לפני 15־20 שנה. אך אי־אפשר בשום אופן להסכים עם הדעה שהסניף ומזכיר הסניף הם גורם שולי. מועצת הסניף היא הביקאה ביותר מבחינתנו בהכרת האפשרויות בדבר פריסת העבודה התנועתית במקום ובמיצוי של הפוטנציאל הדתי־לאומי בעיר ובאזור. מזכיר הסניף הוא הציר העיקרי ביישום המטלות התנועתיות, והוא והמועצה מהווים את הרצף של עשייה ונוכחות בין בחירות לבחירות. יחד עם זאת אין להתעלם מהספעתה של התקשורת החודרת לביתו של כל אזרח כמרינה בשידור ישיר מהכנסת וללא תיווכם של המזכיר ומועצת הסניף. אשר־על־כן יש לראות את הדברים במשולב. ובהזדמנות זו אני רוצה להביע את הערכתי ותודתי למזכירי הסניפים ועובדי התנועה האחרים שליוו את עבודתי כמזכ"ל. אין לי ספק כי בלעדיהם התנועה לא היתה מגיעה לאותם הישגים שהגיעה אליהם ואני מודה להם על עבודתם המסורה.

★

"הצפה": אמנם זו תהיה הראגה של המזכ"ל הנכנס, אבל איך אתה רואה את המפד"ל מבאן ולהבא בשהיא חסרת תקציבים ומנגנון ראוי לשמו?

ח"כ הרב לוי: המזכירות הנכנסת תצטרך להתמודד עם בעיות תקציביות חמורות מאד. לדעתי המפד"ל תצטרך לעבוד בשני מסלולים: א) לבסס את העבודה התנועתית בסניפים בעיקר על נבחרי המפד"ל ברשויות המקומיות ועל החברים במועצות הסניפים כאשר העבודה, רובה ככולה, נעשית בהתנדבות. ב) לפתוח ברישום חברים חן למפלגה והן להפעמ"ן, כולל גביית תמי־רישום. אני לא נבהל מכך שנתחיל רק עם כמה מאות או כמה אלפים. אנחנו חייבים להעמיק את המסלול הזה בצורה מחושבת וחכמה, ולאורך זמן – זה צריך להיות הבסיס הכלכלי של הפועל"ז והמפד"ל, וכך לא להיות סמוך על שולחנם של אחרים, כפי שכל השנים היינו סמוכים על שולחנה של ההסתדרות. אני מניח שהמזכירות החדשה תפעל בשני התחומים הללו.

"הצפה": אתה המזכיר המדיני של "הקיבוץ הדתי" אבדיהם שטרן פעלתם להתנהגת "פריימריס" במפד"ל. האם אתה עדיין מצדד בכך? מה יהיה על "האיחודים" ועל הצורך לשלב גם דמויות (רבנים ואקדמיה) שאינן רצות ב"פריימריס"?

ח"כ הרב לוי: אני ודאי מצדד בכך. אני מאד מקווה שהוועידה תקבל החלטות בנושא ה"פריימריס". אשר לאיחודים – הצעתי שיטת "פריימריס" מבוקרת, אשר מאפשרת לכל חבר להגיש את מועמדותו ל"פריימריס" לאחר שעבר את הסינון של המרכז. על־פי שיטה זו ה"פריימריס" יערכו בשני שלבים. תחילה ייבחר ה"פאנל" של 25 מתמודדים ובשלב השני ייבקע דירוגם עלידי הציבור. השיטה הזאת מבטיחה את המפלגה מפני הסתננות של גורמים הזרים לרוח הציונות הדתית לרשימתה לכנסת: היא תשמור על איזון של רעות, עדות ומגזרים והיא תאפשר למועמדים לאמוד את כוחם בהתמודדות מוקדמת, בקרב 1000 חברי המרכז, טרם שיתייצבו בפני הציבור.

אני מאד מקווה שהלשכה החדשה תשכיל לקבוע תקנון לפריימריס לאחר שההכרעה העקרונית התקבל בוועידה. יש לקבוע נורמות מוסריות ברורות מאד לגבי דרכי התעמולה ומימונה ומקורות המימון.

★

"הצפה": אתה חבריך בימין המפד"לי מעודדים פעילים בישע לרדון ב"פריימריס". מה תגלית תצמח מ"קידוד" כלות של מתמודדים מאותו מגזר? מה ההגיון בהרצת מועמדים רבים מישע?

ח"כ הרב לוי: אני לא בקי בשמות של החברים שמתכוונים להתמודד ב"פריימריס". אלי פנו בינתים שני חברים שקיבלו את ברכתי. אני סבור שמפלגה אינה יכולה להגביל מגזר זה או אחר. לדעתי, אם הציבור בישע ירצה להיות מיוצג ברשימת המפד"ל היום בישע יהיה עליו לחשב את צעדיו: להתמקד במספר מועמדים ולא לפזר את כוחו בין מועמדים רבים.

★

"הצפה": הדרישה היא שמציד לשעבר נערכת לוועידה בכוח עצמאי מול כל היתר. האמנם כן?

ח"כ הרב לוי: כבר אמרתי מספר פעמים, כי בוועידה הזאת יש למעלה מ־600 צירים חדשים בעלי דעה עצמאית מוחלטת, ואינני מציע לאיש להשלות את עצמו (ואני כולל את עצמי באותה הזאת) שניתן לגבש היום מתנות נוסח הסיעות לשעבר במפד"ל. אנחנו פועלים היום לגבש צירים סביב הנושאים התוריים הלאומיים, כאשר ידוע לנו מראש שהדעות בנושאים הפרסונאליים – חלוקות (והמזכ"ל, המזכיר המדיני ויו"ר המוסדות המרכזיים). אין אנו פועלים כלל לגבש מתנה במיסור האישי. לדעתי, בעניין הזה יש לפנות לכלל הצירים ומאותר יותר לכלל החברים ולא להתמקד במחנות מסוימים. אני סומך על שיקול דעתם ועצמאותם של כל החברים וכל הרוצה להיכחר – מעשיו ודעותיו יקרבוהו או ירחקוהו.

★

"הצפה": האם היותך חבר־כנסת פגע בעבודתך כמזכ"ל? האין הגיון בהתנגדות לכפל תפקידים?

ח"כ הרב לוי: יש צדדים שבהם עבודתי נפגעה ויש צדדים שעבודת היותי חבר־כנסת הועילה לי מאד בתפקידי כמזכ"ל.

ישנם הרואים את תפקיד המזכ"ל בעיקר כריצה מסניף לסניף: השכנת שלום־בית, ארגון פעולות תרבות או חיזוק החישוקים הארגונים של התנועה. אני ראיתי את תפקידי כמזכ"ל כצורה יותר רחבה, בלי שאני מזלזל בכל ההיבטים הארגוניים. הדבר הראשון שראיתי כנכון לעשות אותו, היה ליצור קשר מתודש בין מרכז התנועה לבין כל הארגונים הוולנטריים הקשורים בתנועה, קשר שלצערי היה מנותק לגמרי. פעלתי עם עולם התורה, רבנים וראשי ישיבות. הידקתי הקשר עם תנועת הנוער ועודדתי את הנהגת התנועה להופיע בפני הציבור הרחב הדתי־לאומי, עד כמה שזה ניתן. כפילות התפקידים סייעה לי רבות בהכנת התנועה לבחירות למיניהן. בעמדי כח"כ הקל עלי לקשור קשרים עם פעלנות אחרות. לפעול פעולות שסייעו רבות לתנועה במהלך הבחירות ובפתרון בעיות עם רשויות המדינה. אין אני רואה את עניין כפל התפקידים כעניין של עקרון, למיטב ידיעתי, שני המתמודדים על כותנת המזכ"ל הביעו דעתם בעד כפל תפקידים. האחד מביע דעתו זו עד היום ואילו ישני הביע דעתו על כך בעבר וכנראה שינה דעתו בחודשים האחרונים. אני מצדיע לציבור הצירים לבחון את המועמדים לפי התאמתם לתפקיד ולא להתמקד בנושא חצי פרובוקטיבי זה או אחר. כפל תפקידים. אני מציע גם שבכל מקרה יתאחד כל הציבור שלנו סביב הנבחר בדרך דמוקרטית ויסייע לו בעבודתו ובמילוי תפקידו – כל אחד כפי יכולתו.

★

"הצפה": במה תרצה להיזכר בדברי ימי המפד"ל על תקופתך במזכ"ל?

ח"כ הרב לוי: שאלה קשה ומביכה, כי ידוע הכלל של "הללך זר ולא פיך"... אם הייתי צריך להזכיר שניים, שלושה נושאים בהם אני רואה את עיקר הישגי כמזכ"ל, הייתי מציין בראש וראשונה את הישראת אווירת האחדות בתנועה והסרת החשדנות ההדדית וכמעט ביטול כל סממן סיעתי. יש לי סיפוק רב מכך שהיחסים בתוך התנועה טובים מאד גם בתקופות של התמודדויות. אני יכול להזכיר את שתי ההתמודדויות במרכז לקביעת מועמדינו לכנסת ה־12 וה־13, מערכות שהתנהלו באווירה חברתית וללא שום השמצות אישיות משום צד. אני מאחל לכא אחרי שיזכה לעבוד באותה אווירה שזכיתי לה מחברי במזכירות התנועה ובלי־שכחה.

ההישג השני הוא הקשר המתודש של התנועה עם עולם התורה, שלדעתי הוא הבסיס לצמיחתנו מחדש. יצרנו קשרים הדוקים עם גדולי הרבנים והפוסקים של הציונות הדתית – דבר שלא היה קיים כאשר התחלתי בתפקידי. מתוך כך נוצר גם קשר הדוק עם הרבנים ברחבי הארץ ועם ראשי הישיבות. עניין זה נוסף כי תקוה גדולה לעתידה של התנועה.

ההישג השלישי והוא המרכזי – הבאתה של התנועה להכיר בצורך להבהיר עמדות אידאולוגיות ללא נמנום וללא מישטוש.

הדור של היום דורש יותר חדות במחשבה ובהתבטאויות ובניגוד למפד"ל שלפני עשר שנים הביעה עמדות מתוך מישטוש מסוים, הרי היום הדברים הרבה יותר בהירים לדעתי. זו הנקודה העיקרית שקידמה בינינו לבין דור ההמשך שלנו. אני מקווה שנמשיך בדרך זו ובע"ה נתעצם.

אני רוצה לסכם דברי בהבעת תודה לכל הציבור הדתי־לאומי, שהרבה מאד למדתי ממנו. ללא התמיכה הציבורית לא הייתי מצליח לעשות רבר.

אני מקווה להמשיך ולשרת את הציבור בתפקידים ציבוריים אחרים תוך שיתוף פעולה מלא עם כל חברי.

יש לנו ציבור נהדר ועירכי, ציבור שהעניינים הרוחניים בראש מעיניו: אולי הציבור האיכותי ביותר במדינה ואני משוכנע שבע"ה נגיע לימים שבהם הביטוי שלנו במערכות הציבוריות יהיה כראוי לנו ונוכל להוביל את המדינה על־פי דרכה של הציונות הדתית עד שנזכה לגאולה השלמה.

תיקון

בשבוע שעבר נפלו שיבושים בכתבה "נצרים היא הבית שלי" שהופיעה במוסף שבת, ועם הקוראים הסליחה